

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBĄ

2024 m. spalio 28 d. Nr. 4D-2024/1-753
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2024 m. liepos 24 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą ir 2024 m. liepos 31 d. (P-1496), 2024 m. rugpjūčio 7 d. (P-1547), 2024 m. rugpjūčio 8 d. (P-1557) 2024 m. rugpjūčio 28 d. (P-1695) skundo papildymus dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos (toliau – LKT) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su nepateiktu atsakymu į Pareiškėjo 2024 m. liepos 8 d. prašymą ir LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose vykdomu stebėjimu elektroninėmis stebėjimo priemonėmis (toliau – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

2.1. „[...] Kauno pusiaukelės namuose laikomų asmenų, t. y. nuteistųjų (vyrų) kurie bausmę atlieka pusiaukelės namuose adresu <...> Kauno raj. teisinė padėtis t.y. nuolatinis stebėjimas naudojant stebėjimą elektroninio stebėjimo priemonėmis t.y. apykojas [...] Nes kituose Lietuvos teritorijoje esančiuose pusiaukelės namuose nuteistiesiems (vyrams ir moterims) nėra taikomas nuolatinis stebėjimas su elektroninio stebėjimo priemonėmis.[...] Kodėl būtent Kauno pusiaukelės namuose yra galiojanti taisyklė perkeltiems visiems ten nuteistiesiems naudoti stebėjimą elektroninio stebėjimo priemonėmis t.y. apykojas. Ir koks tai turi būti reglamentas ir manau mes turėtume susipažinti nes įsakyje parašyta ne trumpiau kaip 6 mėnesius nuo šių pusiaukelės namų veiklos pradžios mes atvykome 2023-12-14 kaip matome praėjo daugiau kaip 6 mėnesiai, tačiau pasak vadovybės nepavyksta rasti kompromiso su Domeikavos seniūnaite, kuri atstovauja Domeikavos bendruomene ir visgi po birželio 20 d. ataskaitos buvo nutarta, kad mes toliau liekame su elektroninio stebėjimo priemonėmis t.y. apykojomis neribotą laiką, nes taip pageidauja aplinkiniai gyventojai. Bet turėtume visgi turėti kažkokį tai teisinį paaiškinimą (ar Lietuvoje įstatymus priiminėja seniūnai ir oficialūs įstatymai Domeikavoje negalioja) ir kiek dar bus pratęstas elektroninio stebėjimo funkcija niekas atsakyt negali..[...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...] Kadangi Lietuvos Kalėjimų tarnyba nepateikė atsakymo į mano rašytą info@kalejimai.lt 2024-07-08 prašymą [...]“.

2.3. „[...] Lietuvos kalėjimų tarnyba pateikdama atsakymus mano manymu atsakė nekompetentingai, iš atsakymu nėra galima suprasti aplamai kokiu pagrindu yra tęsiamas elektroninės stebėjimo priemonės laiko tarpas, kokie tai yra argumentai [...]“.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2024 m. liepos 30 d. raštu Nr. 4D-2024/1-753/3D-1500 kreipėsi į LKT prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

LKT 2024 m. rugpjūčio 13 d. raštu Nr. 1S-5176 Seimo kontrolierę informavo:

4.1 „[...] nuteistasis X (toliau – pareiškėjas) 2024 m. liepos 8 d. kreipėsi į Lietuvos kalėjimų tarnybą su prašymu dėl individualizuoto elektroninių priemonių stebėjimo taikymo (pridedama), į kurią Lietuvos kalėjimų tarnyba 2024-08-07 raštu Nr. 2S-4051 pateikė atsakymą (pridedama).“

4.2. „Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriaus ir Lietuvos probacijos tarnybos 2023 m. gruodžio 13 d. įsakymo Nr. V-1021/V-334 „Dėl Pusiaukelės namų veikos aprašo patvirtinimo“ 2.2 punkte nurodyta, kad „visų nuteistųjų, laikomų LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose, stebėjimą elektroninio stebėjimo priemonėmis vykdyti ne trumpiau kaip 6 mėnesius nuo šių pusiaukelės namų veiklos pradžios“. Sprendimas dėl elektroninių stebėjimo priemonių taikymo Lietuvos kalėjimų tarnybos Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose buvo priimtas atsižvelgiant į išskirtinę situaciją Domeikavoje, susijusią su visuomenės saugumu bei siekiant rasti kompromisą su Domeikavos bendruomene.“

4.3. „Informuojame, kad Pusiaukelės namų veikos apraše, patvirtintame Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriaus ir Lietuvos probacijos tarnybos direktoriaus 2023 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. V-1021/V-334, 51 punkte numatyta, kad nuteistieji, perkelti į pusiaukelės namus, ne mažiau kaip vieną mėnesį nuo atvykimo dienos stebimi elektroninio stebėjimo priemonėmis, pritvirtinus jiems judėjimui stebėti skirtą elektroninį įrenginį. Atsižvelgiant į minėtą teisinį reguliavimą, kituose pusiaukelės namuose nuteistųjų stebėjimas elektroninio stebėjimo priemonėmis vyksta ne mažiau kaip vieną mėnesį nuo nuteistojo perkėlimo.“

4.4. „Pareiškėjas 2023 m. gruodžio 14 d. pasirašytinai buvo supažindintas su Susitarimu dėl elektroninio stebėjimo įrangos priskyrimo ir tinkamo jos naudojimo (registracijos Nr. SV-19-34995) (pridedama).“

4.5. Prie šio rašto papildomai pateiktas Lietuvos kalėjimų tarnybos 2024 m. rugpjūčio 7 d. raštas Nr. 2S-4051, kuriuo LKT pateikė atsakymą Pareiškėjui į Pareiškėjo 2024 m. liepos 8 d. kreipimąsi, šiame rašte nurodyta:

„Kreipimuose klausiate, ar yra galimybė koreguoti poįstatyminį aktą, papildant ir taikant individualizuotą stebėjimą elektroninio stebėjimo priemonėmis. Nurodote, kad pastovus apykojų dėvėjimas sukelia tam tikrų nepatogumų (pvz. negalite užsidėti guminių batų, tinsta kojos ir t. t.), dėl ko siūlote po 6 mėnesių „pereiti prie individualizuoto taikymo laiko nustatymo pratesimo laikotarpio arba nuėmimo, pasitelkiant požiūrį į nuteistojo savybes ir elgesį pusiaukelės namuose bei įsitraukimą į pusiaukelės namų veiklą ir kt...“ (citatos kalba netaisyta). Taip pat prašote paaiškinti kodėl ir kokių pagrindu toliau yra tęsimas elektroninio stebėjimo priemonės. Klausiate, ar nuteistųjų, bausmę atliekančių Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose teisės nėra diskriminuojamos, ir ar esama situacija neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir kitiems teisės aktams.

LKT, išnagrinėjusi Jūsų Kreipimuisis informuoja, kad Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – LR BVK) 35 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad iš bausmės atlikimo vietos išvykstantys nuteistieji kelionės išlaidas apmoka patys arba tai padaro kiti jų nurodyti asmenys. Šio straipsnio 3 dalies 3–8 punktuose nurodytais atvejais išvykę iš bausmės atlikimo vietos nuteistieji gali būti stebimi elektroninio stebėjimo priemonėmis. Nuteistųjų išvykimo iš bausmės atlikimo vietų ir jų stebėjimo elektroninio stebėjimo priemonėmis tvarką nustato teisingumo ministras. Laisvės atėmimo vietų įstaigos vidaus tvarkos taisyklių (toliau – Taisyklės), patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2022 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 1R-444, 260 punkte nurodyta, kad nuteistiesiems, kurių atžvilgiu Bausmių vykdymo kodekso nustatytais atvejais priimtas sprendimas juos stebėti elektroninio stebėjimo priemonėmis, uždedamas elektroninio stebėjimo įtaisas ir (ar) nuteistojo buvimo vietoje sumontuojama

elektroninio stebėjimo įranga. Su nuteistuoju aptariami būdai, kuriais jis iš anksto informuos laisvės atėmimo vietų įstaigą apie objektyvias priežastis, dėl kurių buvo nesilaikyta bausmės atlikimo sąlygų elektroninio stebėjimo metu. Nuteistasis pasirašytinai supažindinamas su elektroninio stebėjimo įtaiso naudojimo instrukcija, taip pat laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgaliotas pareigūnas ir nuteistasis pasirašo laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus nustatytos formos susitarimą dėl elektroninio stebėjimo įrangos priskyrimo ir tinkamo naudojimo. Tą pačią dieną, kai pradeda naudoti elektroninio stebėjimo priemonę, elektroninio stebėjimo sistemos programinės įrangos duomenų bazėje suvedami duomenys, būtini elektroniniam stebėjimui vykdyti. Nuteistojo stebėjimas elektroninio stebėjimo priemone vykdomas nepertraukiamai, visą parą, užtikrinant reagavimą realiu laiku į elektroninio stebėjimo sistemos programinės įrangos generuojamus pranešimus apie galimus bausmės atlikimo sąlygų pažeidimus. Į pagalbą reaguojant į galimus bausmės atlikimo sąlygų pažeidimus gali būti pasitelkiami probacijos tarnybos pareigūnai. Reagavimo į galimus bausmės atlikimo sąlygų pažeidimus ir probacijos tarnybos pareigūnų pasitelkimo tvarką nustato laisvės atėmimo vietų įstaigos direktorius ir probacijos tarnybos direktorius (Taisyklių 261 ir 262 punktai). Lietuvos kalėjimų tarnybos direktorius ir Lietuvos probacijos tarnybos direktorius 2023 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. V-497/V-163 „Dėl pusiaukelės namų veiklos aprašo patvirtinimo“ 2.2 punkte numatyta, kad visų nuteistųjų, laikomų LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose, stebėjimą elektroninio stebėjimo priemonėmis vykdyti ne trumpiau kaip 6 mėnesius nuo šių pusiaukelės namų veiklos pradžios.

Elektroninio stebėjimo priemonių naudojimo tvarkos įgyvendinimą nustato Reagavimo į elektroninio stebėjimo priemonių programinės įrangos fiksuojamus bausmės atlikimo sąlygų pažeidimus bei elektroninio stebėjimo priemonių naudojimo tvarkos įgyvendinimo aprašas, patvirtintas Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriaus ir Lietuvos probacijos tarnybos direktoriaus 2023 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. V-598/V-196 „Dėl Reagavimo į elektroninio stebėjimo priemonių programinės įrangos fiksuojamus bausmės atlikimo sąlygų pažeidimus bei elektroninio stebėjimo priemonių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. LKT, vadovaudamasi Lietuvos kalėjimų tarnybos nuostatomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2022 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1R-303 „Dėl Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių biudžetinių įstaigų reorganizavimo“, bei siekdama užtikrinti saugią aplinką laisvės atėmimo bausmės atlikimo vietose ir suėmimo vykdymo vietose ir laisvės atėmimo vietų apsaugą, Bausmių vykdymo kodekso ir teisingumo ministro nustatytais atvejais ir tvarka stebi nuteistuosius elektroninio stebėjimo priemonėmis, naudoja kitas specialiąsias priemones, skirtas nuteistųjų ir suimtųjų elgesio kontrolei užtikrinti.

Informuojame, kad Kauno kalėjimo viršininko 2024-08-05 sprendimu Nr. NĮ-19-521 buvo priimtas sprendimas taikyti elektroninio stebėjimo priemones nuteistiesiems, esantiems Kauno pusiaukelės namuose. Dėkojome už Jūsų išvalgas ir pasiūlymus dėl elektroninio stebėjimo priemonių naudojimo, tačiau šiuo metu Pusiaukelės namų veiklos aprašo pakeitimai nėra numatyti.

Primename, kad Lietuvos Respublikos įstatymai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai, Lietuvos kalėjimų tarnybos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2022 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1R-303 „Dėl Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių biudžetinių įstaigų reorganizavimo“, LKT nesuteikia įgaliojimų oficialiai aiškinti įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų bei jų taikymo. Sprendimą, ar teisės aktas prieštarauja Konstitucijai ir jos principams, sprendžia Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas garantuoja Konstitucijos viršenybę teisės sistemoje ir konstitucinį teisingumą sprenddamas, ar įstatymai ir kiti Seimo priimti aktai neprieštarauja Konstitucijai, taip pat ar Respublikos Prezidento bei Vyriausybės aktai neprieštarauja Konstitucijai arba įstatymams. Teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti teisės akto konstitucingumą turi: 1) dėl įstatymo ar kito Seimo priimto akto – Vyriausybė, ne mažesnė kaip 1/5 visų Seimo narių grupė ir teismai; 2) dėl Respublikos Prezidento akto – ne mažesnė kaip 1/5 visų Seimo narių grupė ir teismai; 3) dėl Vyriausybės akto – ne mažesnė kaip 1/5 Seimo narių grupė, teismai ir Respublikos Prezidentas. Dėl visų šių teisės aktų konstitucingumo į Konstitucinį Teismą kreiptis taip pat turi teisę kiekvienas asmuo, jeigu mano, kad

tokio teisės akto pagrindu priimtas sprendimas pažeidė jo konstitucines teises ar laisves ir jis išnaudojo visas teisinės gynybos priemones.

Atsižvelgiant į tai, LKT negali Jums pateikti informacijos, ar minimas Pusiaukelės namų tvarkos aprašas turi diskriminavimo požymių, ar pažeidžia Lietuvos Respublikos Konstituciją ar kitus teisės aktus.

Jūsų 2024-07-08 ir 2024-07-19 Prašymai yra netenkinti. Jūsų 2024-07-25 pareiškimai yra nepagrįsti. [...].“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – BVK):

22 straipsnio „Probacijos tarnybos teisės ir pareigos vykdant laisvės apribojimo bausmę“ 3 dalis – „Elektroninio stebėjimo priemonių naudojimo ir nuteistųjų stebėjimo šiomis priemonėmis tvarką, taip pat specialiųjų techninių priemonių naudojimo tvarką nustato teisingumo ministras.“

35 straipsnis „Atviro tipo bausmės atlikimo vietose laikomi nuteistieji ir jiems taikomos bausmės atlikimo sąlygos“ 3 dalis – „Atviro tipo bausmės atlikimo vietose bausmę atliekantys nuteistieji turi teisę: 1) turėti su savimi pinigų ir vertingų daiktų, be apribojimų naudotis pinigais; 2) be apribojimų pasimatyti su kitais asmenimis išvykus iš bausmės atlikimo vietos, gauti perduodamų daiktų, bausmės atlikimo vietoje turėti telefoną ir juo naudotis, taip pat naudotis interneto ryšiu; 3) nuo atsikėlimo momento iki miego laiko laisvai vaikščioti nustatytoje teritorijoje; 4) tęsti darbą, kurį Lietuvos Respublikos teritorijoje dirbo iki laisvės atėmimo bausmės atlikimo pradžios, jei nuteistojo darbo vietoje galima tinkamai užtikrinti jo elgesio kontrolę; 5) laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgaliotam pareigūnui leidus, iki keturiolikos valandų išvykti iš bausmės atlikimo vietos, bet tik Lietuvos Respublikos teritorijoje, jeigu to reikalauja jų dirbamo darbo pobūdis, taip pat darbo paieškos, gydymosi, mokymosi tikslais arba jeigu, rengiantis nuteistąjį paleisti iš bausmės atlikimo vietos, jam reikia spręsti socialinės paramos gavimo, būsto paieškos, gydymo nuo priklausomybės ligų tęstinumo užtikrinimo ar naudojimosi kitomis įstaigų ir organizacijų teikiamomis paslaugomis klausimus; 6) laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgaliotam pareigūnui leidus, jeigu nuteistasis neturi drausminių nuobaudų arba neįvykdytų administracinių nuobaudų ar administracinio poveikio priemonių, kartą per savaitę iki dviejų parų ne darbo metu parvykti į Lietuvos Respublikos teritorijoje esančius namus ar aplankyti Lietuvos Respublikos teritorijoje gyvenančius artimuosius; 7) laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgaliotam pareigūnui leidus, jeigu nuteistasis neturi drausminių nuobaudų arba neįvykdytų administracinių nuobaudų ar administracinio poveikio priemonių, kasmetinių atostogų metu parvykti į Lietuvos Respublikos teritorijoje esančius namus ar aplankyti Lietuvos Respublikos teritorijoje gyvenančius artimuosius; 8) laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgaliotam pareigūnui leidus, jeigu nuteistasis neturi drausminių nuobaudų arba neįvykdytų administracinių nuobaudų ar administracinio poveikio priemonių, likusius tris mėnesius iki bausmės atlikimo pabaigos šią bausmę atlikti Lietuvos Respublikos teritorijoje esančiuose namuose.“

4 dalis – „Iš bausmės atlikimo vietos išvykstantys nuteistieji kelionės išlaidas apmoka patys arba tai padaro kiti jų nurodyti asmenys. Šio straipsnio 3 dalies 3–8 punktuose nurodytais atvejais išvykę iš bausmės atlikimo vietos nuteistieji gali būti stebimi elektroninio stebėjimo priemonėmis. Nuteistųjų išvykimo iš bausmės atlikimo vietų ir jų stebėjimo elektroninio stebėjimo priemonėmis tvarką nustato teisingumo ministras.“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi

vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs;“.

10 straipsnio „Administracinių sprendimų priėmimas“ 5 dalis – „Administraciniame sprendime turi būti nurodyta: 1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas; 2) administracinio sprendimo data; 3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris; 4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos; 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; 6) administracinio sprendimo motyvai; 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; 8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos.“

11 straipsnio „Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas“ 1 dalis – „Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

7. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau – Taisyklės):

45 punktas – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį:

45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualių klausimų atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka.

[...].“

8. Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriaus ir Lietuvos probacijos tarnybos direktoriaus 2023 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. V-497/v-163 „Dėl Pusiaukelės namų veiklos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas) 2 punktas – „[...] 2.1. nustatyti maksimalų Lietuvos kalėjimų tarnybos (toliau – LKT) Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose laikomų nuteistųjų skaičių – ne daugiau kaip 10 nuteistųjų pirmuosius 6 mėnesius nuo šių pusiaukelės namų veiklos pradžios; 2.2. visų nuteistųjų, laikomų LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose, stebėjimą elektroninio stebėjimo priemonėmis vykdyti ne trumpiau kaip 6 mėnesius nuo šių pusiaukelės namų veiklos pradžios; 2.3. LKT Kauno kalėjimo viršininkui praėjus 6 mėnesiams nuo LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namų veiklos pradžios organizuoti susitikimą su Domeikavos seniūnijos bendruomene ir per 3 darbo dienas nuo šio susitikimo dienos pateikti jo protokolą LKT direktoriui.“

9. Pusiaukelės namų veiklos aprašo, patvirtinto Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriaus ir Lietuvos probacijos tarnybos direktoriaus 2023 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. V-497/v-163 „Dėl Pusiaukelės namų veiklos aprašo patvirtinimo“, 51 punktas – „Nuteistieji, perkelti į pusiaukelės namus, ne mažiau kaip vieną mėnesį nuo atvykimo dienos stebimi elektroninio stebėjimo priemonėmis, uždėjus jiems judėjimui stebėti skirtą elektroninį įrenginį. Elektroninio stebėjimo priemonių naudojimo tvarkos įgyvendinimą nustato Reagavimo į elektroninio stebėjimo priemonių programinės įrangos fiksuojamus bausmės atlikimo sąlygų pažeidimus bei elektroninio stebėjimo priemonių naudojimo tvarkos įgyvendinimo aprašas, patvirtintas Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriaus ir Lietuvos probacijos tarnybos direktoriaus 2023 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. V-598/V-196 „Dėl Reagavimo į elektroninio

stebėjimo priemonių programinės įrangos fiksuojamus baudmės atlikimo sąlygų pažeidimus bei elektroninio stebėjimo priemonių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

10. Laisvės atėmimo vietų įstaigų vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2022 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 1R-444 (toliau – VTT):

260 punktas – „Nuteistiesiems, kurių atžvilgiu Bausmių vykdymo kodekso nustatytais atvejais priimtas sprendimas juos stebėti elektroninio stebėjimo priemonėmis, uždedamas elektroninio stebėjimo įtaisas ir (ar) nuteistojo buvimo vietoje sumontuojama elektroninio stebėjimo įranga. Su nuteistuoju aptariamai būdai, kuriais jis iš anksto informuos laisvės atėmimo vietų įstaigą apie objektyvias priežastis, dėl kurių buvo nesilaikyta baudmės atlikimo sąlygų elektroninio stebėjimo metu. Nuteistasis pasirašytinai supažindinamas su elektroninio stebėjimo įtaiso naudojimo instrukcija, taip pat laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgaliotas pareigūnas ir nuteistasis pasirašo laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus nustatytos formos susitarimą dėl elektroninio stebėjimo įrangos priskyrimo ir tinkamo naudojimo.“

261 punktas – „Tą pačią dieną, kai pradama naudoti elektroninio stebėjimo priemonė, elektroninio stebėjimo sistemos programinės įrangos duomenų bazėje suvedami duomenys, būtini elektroniniam stebėjimui vykdyti.“

262 punktas – „Nuteistojo stebėjimas elektroninio stebėjimo priemone vykdomas nepertraukiamai, visą parą, užtikrinant reagavimą realiu laiku į elektroninio stebėjimo sistemos programinės įrangos generuojamus pranešimus apie galimus baudmės atlikimo sąlygų pažeidimus. Į pagalbą reaguojant į galimus baudmės atlikimo sąlygų pažeidimus gali būti pasitelkiami probacijos tarnybos pareigūnai. Reagavimo į galimus baudmės atlikimo sąlygų pažeidimus ir probacijos tarnybos pareigūnų pasitelkimo tvarką nustato laisvės atėmimo vietų įstaigos direktorius ir probacijos tarnybos direktorius.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

11. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau ir – LVAT) 2014 m. balandžio 9 d. aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A822-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-2876/2011).“

Tyrimo išvados

12. Atsižvelgiant į Skunde aprašytas aplinkybes, išvados pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

12.1. dėl aplinkybių, susijusių su atsakymo į 2024 m. liepos 8 d. kreipimąsi nepateikimu;

12.2. dėl aplinkybių, susijusių su nepagrįstai ilgu apykojės nešiojimu Kauno pusiaukelės namuose.

Dėl aplinkybių, susijusių su atsakymo į 2024 m. liepos 8 d. kreipimąsi nepateikimu

13. Pareiškėjas Skunde nurodo, jog 2024 m. liepos 8 d. kreipėsi į LKT, tačiau atsakymas pateiktas neišsamus, neatsakyta į pateiktus klausimus.

14. Viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju – LKT), pagal jam suteiktus įgaliojimus galintis spręsti asmens prašyme (skunde) nurodytas problemas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų įstatymo viršenybės, išsamumo ir objektyvumo principų, kurie reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.

15. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas su 2024 m. liepos 8 d. prašymu kreipėsi į LKT, prašydamas paaiškinti, ar yra galimybė koreguoti poįstatyminį teisės aktą, papildant ir taikant individualizuotą stebėjimą elektroninio stebėjimo priemonėmis, bei klausė, kodėl ir kokių pagrindų yra tęsiamos elektroninio stebėjimo priemonės. Gautas atsakymas Pareiškėjo netenkina.

LKT 2024 m. rugpjūčio 7 d. raštu Nr. 2S-4051 pateikė atsakymą. Jame išsamiai paaiškinta, jog nuteistiesiems, kurių atžvilgiu BVK kodekso nustatytais atvejais priimtas sprendimas juos stebėti elektroninio stebėjimo priemonėmis, uždedamas elektroninio stebėjimo įtaisas ir (ar) nuteistojo buvimo vietoje sumontuojama elektroninio stebėjimo įranga. Pareiškėjui paaiškinta, kad, vadovaujantis Aprašo nuostatomis, visų nuteistųjų, laikomų LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose, stebėjimas elektroninio stebėjimo priemonėmis vykdomas ne trumpiau kaip 6 mėnesius nuo šių pusiaukelės namų veiklos pradžios. Taip pat atsakyta ir į kitus Pareiškėjo keltus klausimus dėl galimybės keisti poįstatyminį teisės aktą (šios pažymos 4.5 papunktis).

Pažymėtina, kad nuteistųjų prašymai turi būti nagrinėjami vadovaujantis VAI ir Taisyklių nuostatomis. Atsakant į prašymus, be kitų reikalavimų, bene svarbiausias reikalavimas yra į prašymą atsakyti pagal jo turinį (šios pažymos 6 ir 7 punktai).

Seimo kontrolierė pastebi, kad LKT pateiktame atsakyme Pareiškėjui paaiškina, kodėl ir kuo vadovaujantis LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose laikomų nuteistųjų stebėjimas elektroninio stebėjimo priemonėmis yra vykdomas. Įvertinus LKT pateikto atsakymo į Pareiškėjo prašymą turinį, konstatuotina, kad atsakymas išsamus, jame pateiktas motyvuotas ir pagrįstas atsakymas į Pareiškėjo prašyme keltus klausimus, t. y. į Pareiškėjo prašymą buvo atsakyta atsižvelgiant į jo turinį. Tinkamai nurodyta apskundimo tvarka.

16. Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad LKT, nagrinėdama Pareiškėjo 2024 m. liepos 8 d. prašymą, vadovavosi VAI nustatytais išsamumo, objektyvumo principais bei VAI ir Taisyklių nuostatomis (atsakymas pateiktas išsamus, atitinkantis turinį, vertintos faktinės aplinkybės, pateikti teisės aktai, kuriais buvo remtasi). Todėl Skundo dalis dėl Pareiškėjo 2024 m. liepos 8 d. prašymo netinkamo nagrinėjimo pripažįstama nepagrįsta.

Dėl aplinkybių, susijusių su nepagrįstai ilgu apykojės nešiojimu Kauno pusiaukelės namuose

17. Pareiškėjas Skunde nurodo, kad LKT Kauno pusiaukelės namuose nepagrįstai ilgai yra priverstas nešioti aptykoję.

18. BVK 35 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad nuteistieji, kurie atlieka laisvės atėmimo bausmę atviro tipo bausmės atlikimo vietose, turi teisę didesnę dalį šios bausmės laiko faktiškai praleisti ne bausmės atlikimo vietoje, tačiau iš atviro tipo bausmės atlikimo vietos išvykusio nuteistojo judėjimas nėra absoliučiai laisvas, atsižvelgiant į tai, kad nuteistojo priežiūrą vykdančios pareigūnai privalo visada tiksliai žinoti, kur, kokiu metu yra nuteistasis, jam nustatomi konkretūs vykimo į paskirties vietas maršrutai, teritorijos, kuriose leidžiama arba draudžiama lankytis, konkretus laikas, kuriuo nuteistasis turi būti konkrečioje vietoje. Atitinkamai, siekiant užtikrinti pareigūnų galimybes patikrinti, kaip iš atviro tipo bausmės atlikimo vietos išvykęs nuteistasis laikosi jam nustatytų įpareigojimų ir draudimų ir, prireikus, neatidėliotinai imtis priemonių kylančioms rizikoms suvaldyti, BVK 35 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta galimybė šiuos nuteistuosius stebėti elektroninio stebėjimo priemonėmis.

VTT 260 punkte nurodyta, kad nuteistiesiems, kurių atžvilgiu BVK nustatytais atvejais priimtas sprendimas juos stebėti elektroninio stebėjimo priemonėmis, uždedamas elektroninio stebėjimo įtaisas. Nuteistasis pasirašytinai supažindinamas su elektroninio stebėjimo įtaiso naudojimo instrukcija, taip pat laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgaliotas pareigūnas ir nuteistasis pasirašo laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus nustatytos formos susitarimą dėl elektroninio stebėjimo įrangos priskyrimo ir tinkamo naudojimo.

Apraše įtvirtinta visų nuteistųjų, laikomų LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose, stebėjimą elektroninio stebėjimo priemonėmis vykdyti ne trumpiau kaip 6 mėnesius nuo šių pusiaukelės namų veiklos pradžios.

19. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad LKT direktoriaus 2023 m. gruodžio 14 d. Nr. NN-613 nutarimu Pareiškėjas buvo perkeltas iš Šiaulių kalėjimo į Kauno kalėjimą (atviro tipo bausmės atlikimo vietą – pusiaukelės namus) tęsti bausmės atlikimą. Pareiškėjas 2023 m. gruodžio 14 d. pasirašė susitarimą dėl elektroninio stebėjimo įrangos priskyrimo ir tinkamo jos naudojimo. Pasirašydamas šį susitarimą, Pareiškėjas sutiko dėvėti elektroninio stebėjimo įrangą, buvo supažindintas su nustatytomis bausmės atlikimo sąlygomis ir tvarka.

LKT Kauno kalėjimo viršininko 2024 m. rugpjūčio 5 d. sprendimu Nr. NĮ-19-521 buvo nuspręsta ir toliau taikyti elektroninio stebėjimo priemonės nuteistiesiems, esantiems Kauno pusiaukelės namuose, taip pat ir Pareiškėjui.

Seimo kontrolierė atkreipia Pareiškėjo dėmesį į tai, kad Apraše yra nustatyta LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose stebėjimą elektroninio stebėjimo priemonėmis vykdyti ne trumpiau kaip 6 mėnesius, tai reiškia, kad esant tam tikroms sąlygoms, stebėjimas gali būti vykdomas ir ilgiau nei 6 mėnesius. Kaip Skundo tyrimo metu Seimo kontrolierėi paaiškino LKT, sprendimas dėl elektroninių stebėjimo priemonių taikymo LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose buvo priimtas atsižvelgiant į išskirtinę situaciją Domeikavoje, susijusią su visuomenės saugumu bei siekiant rasti kompromisą su Domeikavos bendruomene.

20. Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad sprendimas LKT Kauno kalėjimo pusiaukelės namuose nuteistųjų stebėjimą vykdyti elektroninio stebėjimo priemonėmis ilgiau nei 6 mėnesius priimtas vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, atsižvelgiant į visuomenės saugumo užtikrinimą ir siekiant rasti kompromisą su Domeikavos bendruomene. Todėl Pareiškėjo Skundo dalis dėl aplinkybių, susijusių su nepagrįstai ilgu stebėjimo vykdymu elektroninio stebėjimo priemonėmis (apykojės nešiojimu) Kauno pusiaukelės namuose, pripažįstama nepagrįsta.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

21. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl 2024 m. liepos 8 d.

prašymo netinkamo nagrinėjimo atmesti.

22. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl aplinkybių, susijusių su nepagrįstai ilgu apykojės nešiojimu Kauno pusiaukelės namuose, atmesti.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė